

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

Monumentennummer 3/4 - '90

De Markt

De Markt is vrijwel zeker het oudste deel van het dorp Wouw. Samen met de Roosendaalsestraat en de Bergsestraat vormt het de oudste bebouwing. Niet helemaal duidelijk is waarom het plein vrijwel rechthoekig is. Meestal zijn dorpspleinen driehoekig omdat ze op een driesprong van wegen liggen.

De enige verklaring die me te binnen schiet, maar dat is een puur persoonlijke, is dat oorspronkelijk alleen de weg van Roosendaal naar Bergen op Zoom liep. Vanaf deze weg takte de baan naar het kasteel af (nu de Nieuwstraat), terwijl iets verderop de aftakking naar het goed Smalbeke liep (nu Doeldreef). Door die twee aparte aftakkingen kon het vrijwel rechthoekige marktplein ontstaan.

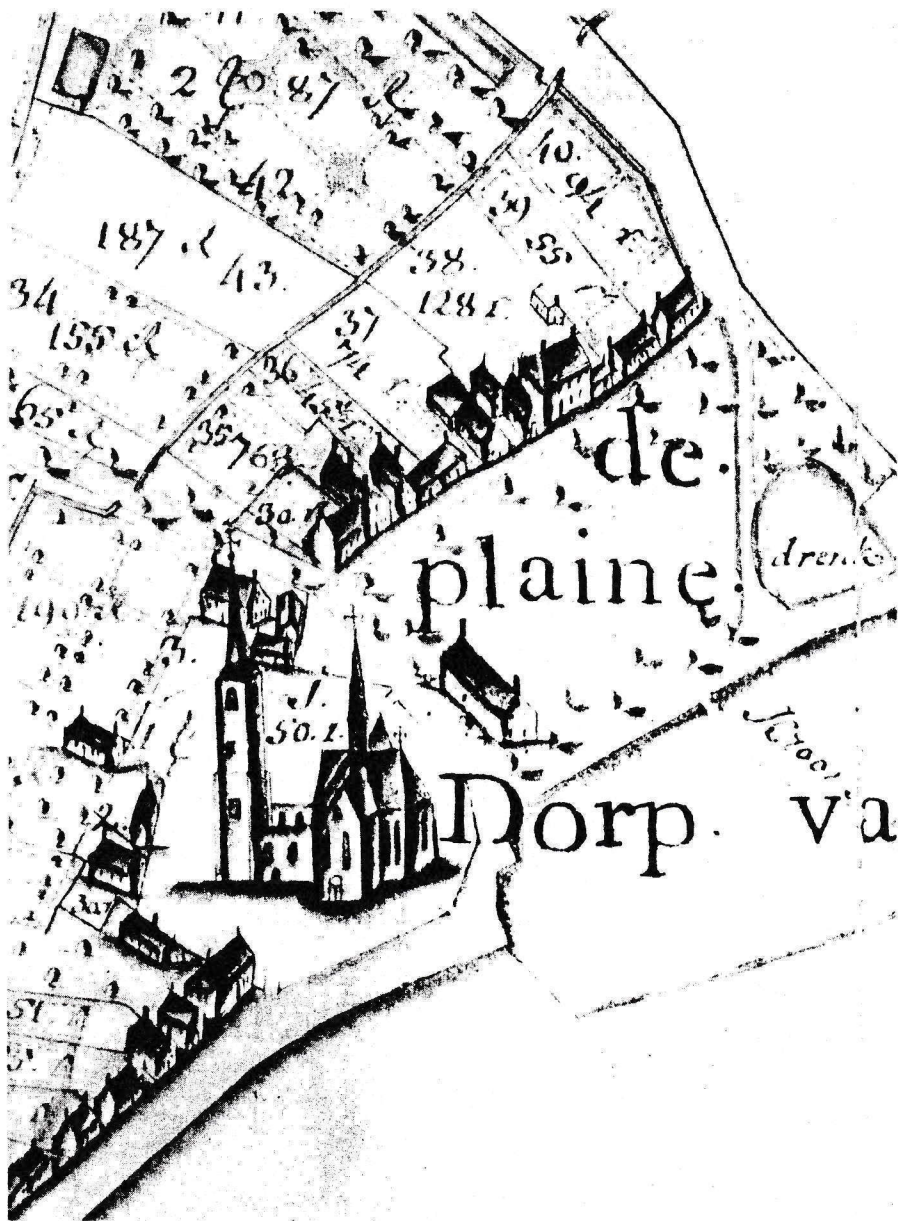
Gegevens van voor de vijftiende eeuw zijn zeldzaam over de Markt. Die wordt dan 'de Plaetse' genoemd. W.A.van Ham spreekt in De Heren XVII van Nassau-Brabant (pag.318) over de 'planiciem vulgo ter Laer', vlakte geheten ter Laer die in 1285 en 1310 genoemd wordt.

In het Schepenregister van Antwerpen komen ook enkele vermeldingen voor waarin geduid wordt op de Markt in Wouw bij de verkoop van goederen en renten.

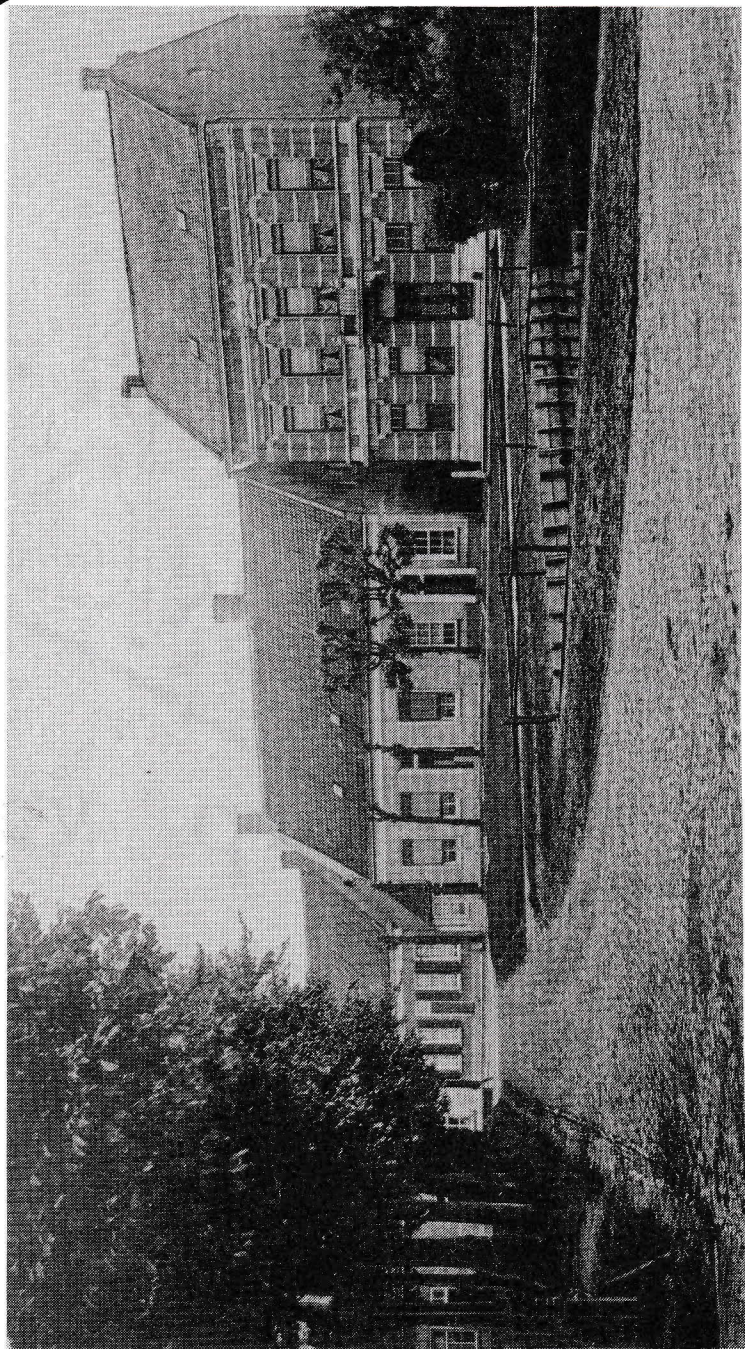
"...Goosen Blas te Wouwe verkoopt Jan den Smit rente op zijn huis en duifhuis aan de plaetse tussen de straat en Wouter Roesteens....." 1)

"...Claus Matthijssen alias Coeman gezeten te Wouwse verkoopt juf.Margriet en juf.Adriana van der Rijt ad vitam rente op huis te Wouwe aan de Plaetse tussen Gillis van Nooten en Michiel Ancems en huis daarbij tussen Katheline van Brabant en Jan Lange....." 2)

En even verder vinden we nog:"...Jan Diericksoen wonende Wouwe verkoopt Costen van Coelput onze schepene en Geertruy zijn natuurlijke dochter ad vitam rente op stede en huis twee gemeten aan de Plaetse te Wouwe tussen Joes van Goer-

Het dorpsplein op een kaart in het schotregister door J.B. Adan uit 1792. Op de tekening is de drenk en de bebouwing aan de westzijde aangegeven.

De Markt omstreeks 1910. Het herenhuis rechts werd gebouwd door boterfabrikant Raaijmakers. In het huis links woonde bierbrouwer Pieter Luijckx. Daar huurde Jan de Bruijn een kamer met 2 ramen en uitzicht op 's Heerenstraat. In het kleine huisje ernaast woonde Trieneke Hertogh. Foto: coll. gemeente Wouwe.

le en Lanceloot van Berge ex una en Jan Pipers en Matthijs Domaes ex altera....." 3)

Een aantal van die woningen moet ook al een naam gehad hebben. Van Ham meldt dat in het genoemd artikel. In de scheperregisters in Antwerpen wordt daar eveneens melding van gemaakt. Bij de verkoop van grond te Heerle en bij de Westmolen op 23 juni 1445 is sprake van een borg. Dat is Willem Jansen gezeten tot Wouwe in den Leeuw aan het kerkhof. En op 5 november 1445 staat geschreven "...Willem Janssone gezeten tot Wouw in de herberg de Leeuw....." 4)

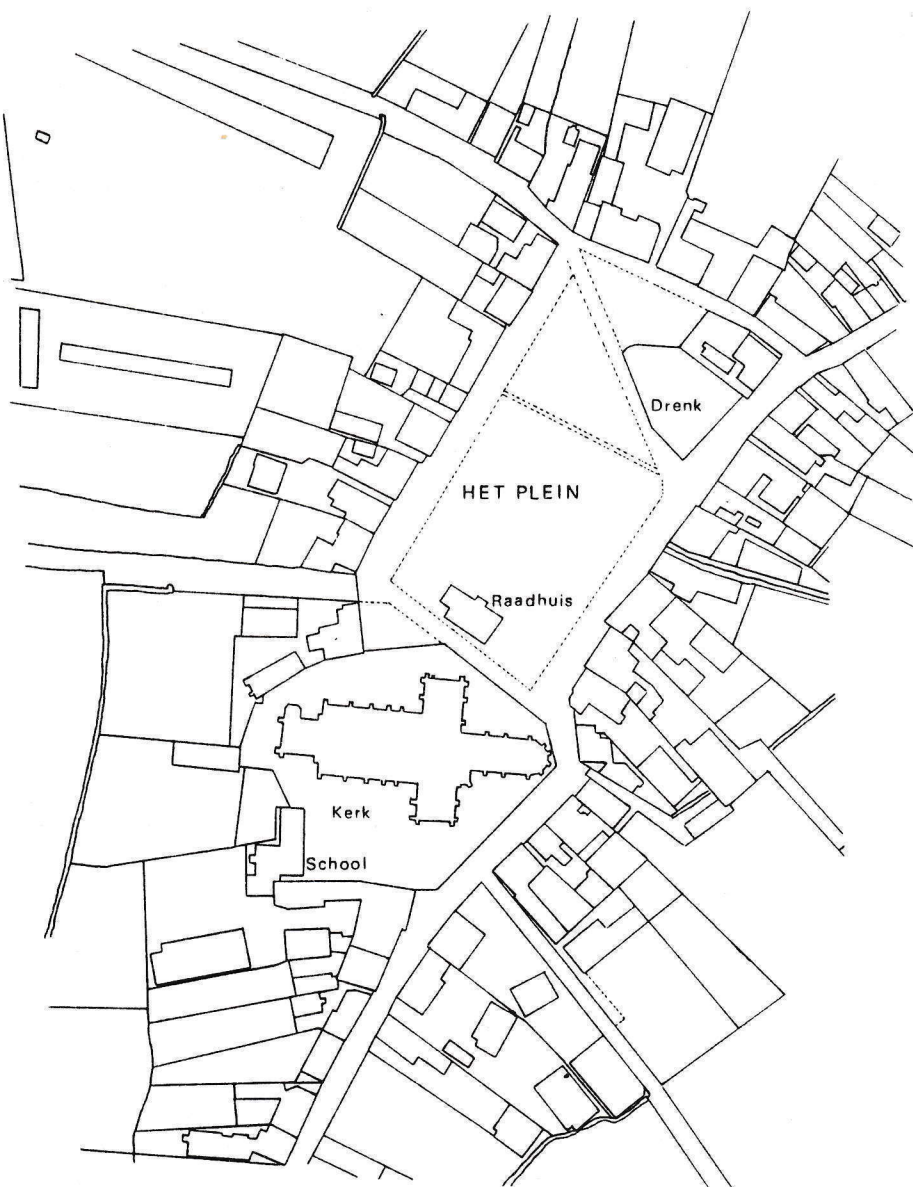
In de zestiende eeuw zouden er acht woningen 'aen de Plaatsen' gestaan hebben. Pas in de achttiende eeuw krijgen we de eerste betrouwbare kaarten van de Markt. Daarop vinden we het plein met in het zuiden de kerk met de kerkhofmuur en daar bijna tegenaan het gemeentehuis. In de noordoosthoek de drenk en er vlak naast een woonhuis. Deze drenk en dat woonhuis doorbraken het zuivere stramien van de rechthoek. De kaarten uit de schotboeken van Henri Adan in 1792 geven al heel wat meer informatie. Dan blijkt dat het dorpsplein inmiddels 'vol' is en dat de bebouwing zich uitstrekt tot ver in de Roosendaalse- en Bergsestraat.

GEBRUIK.

Meer nog dan tegenwoordig is het marktplaatsplein voor allerlei zaken in gebruik geweest. Natuurlijk bij feesten, die ook vroeger plaatsvonden. Toch konden niet alle activiteiten altijd genade vinden in de ogen van het dorpsbestuur. In 1685 merkt de magistraat op dat sommige inwoners dag en nacht hun paarden op de Markt laten grazen en dat anderen het veld voor het bleken van de was gebruiken. De paarden moesten er van de schepenen af, maar de was mocht blijven. Blijkbaar hadden ze het niet zo op boze huisvrouwen!

Het volgend jaar bleken wel de paarden verdwenen, maar stond het plein vol karren en boerengerij.

Ook het gebruik van de weg was aan regels gebonden. De doorgaande weg liep langs de oostzijde (de zijde waar nu het Chinees restaurant is). Aan de andere kant liep wel een geplaveid weggetje naar de kerk en de Vierschaar, maar dat mocht volgens oude gewoonte alleen gebruikt worden door de bewoners van de westzijde van de Markt. De rest moest

Het marktplaatsplein en de bebouwing getekend naar een kadastrale meting uit 1832. Bureau kadaster Breda. Copie: H.B. Ontleend aan het boek "Woide...die Wouda".

De voorgevel van Markt 10. In 1940 gebouwd in opdracht van dokter Voermans. Aan het huis is tot op heden niets veranderd.

De oude smederij met hoefstal op Markt 2. Foto: de Ruiter.

de oostzijde nemen, want het te bleken wasgoed moest ontzien worden. De huisvrouwen hadden duidelijk iets in de schepenpap te brokken in die tijd. Op overtreden van het gebruik van de weg stond een boete van 3 gulden. Dat het niet veel hielp, blijkt uit het feit dat het verbod in een 'scherpe resolutie' herhaald moest worden. 5)

DRENK.

Op een kaart getekend naar de kadastrale meting in 1832 blijken aan de Markt 24 percelen te liggen met even zoveel woningen erop. Niet duidelijk is op de kaart of sommige woningen geen dubbelwoningen zijn, maar ontegenzeglijk zal dat wel het geval geweest zijn. Ook de drenk is nog in zijn volle omvang aanwezig.

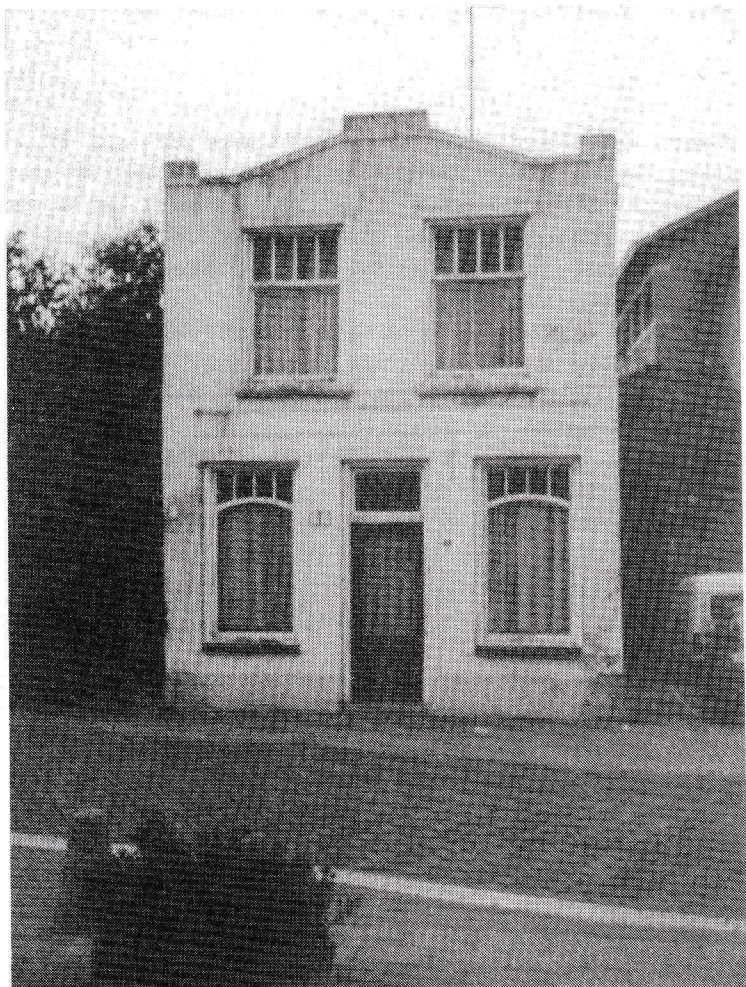
Die drenk heeft alleen het eerste kwart van deze eeuw maar overleefd. In 'de Grondwet', de voorloper van het Brabants Nieuwsblad, zorgt de drenk enkele keren voor nieuws. Op 21 september 1896 meldt de krant:

"Hedenmiddag is alhier bijna een vreeselijk ongeluk gebeurd. Het 4-jarig zoontje van den heer W. is ongelukkig-erwijze in de gevaarlijke openstaande waterkom nabij het Marktpllein gevallen en zou onherroepelijk verdronken zijn, ware de heer G. de Bie, die het ongeluk zag gebeuren, er niet in gelukt, den kleine drenkeling op het droge te brengen."

Op foto's van het marktpllein in later jaren is duidelijk dat er een heg om de drenk staat. Of dat na dit ongeluk gebeurd is, is niet duidelijk. Wel wordt er in de vergaderingen van de gemeenteraad aangedrongen op maatregelen omdat de put, vooral bij warm weer, nogal eens kon stinken

"De in het midden van ons dorp gelegen bewuste drenk of brandkuil, die reeds enige jaren een punt van bespreking heeft uitgemaakt bij de gemeenteraad en gezondheidscommissie zal thans eens met de daad onderhanden genomen worden. De kuil zal zo goed mogelijk schoongemaakt, aan de zijde van het Marktpllein gedeeltelijk gedempt en ook wel geheel of gedeeltelijk voorzien worden van een ijzeren hek of afrastering. Ons mooie marktpllein zal er nog fraaier door worden."

Zo meldt de Grondwet op 15 april 1907. De inschrijving

Het inmiddels gesloopte pandje Markt 16. Foto: C. Borg-
houts.

4
voor het maken van een ijzeren omrastering in betonfundering wordt op 15 juni 1907 aanbesteed. Drie man schreven in: C.Verbraak voor 432 gulden, F.de Boeck voor 430 gulden en J.Dierckx voor 373 gulden. De laagste inschrijver kreeg het werk. En op ansichtkaarten blijkt dat er na 1907 inderdaad een ijzeren hek om de drenk stond.

Dat duurt tot maart 1923, toen verdween de drenk voorgoed uit het dorpsbeeld. Hij werd door gemeentemannen gedempt. In het boekje 'Wouw in oude ansichten' is een foto opgenomen van een aantal gemeentelieden die, leunend op de schop, op de inmiddels gedempte drenk staan.

DE PANDEN.

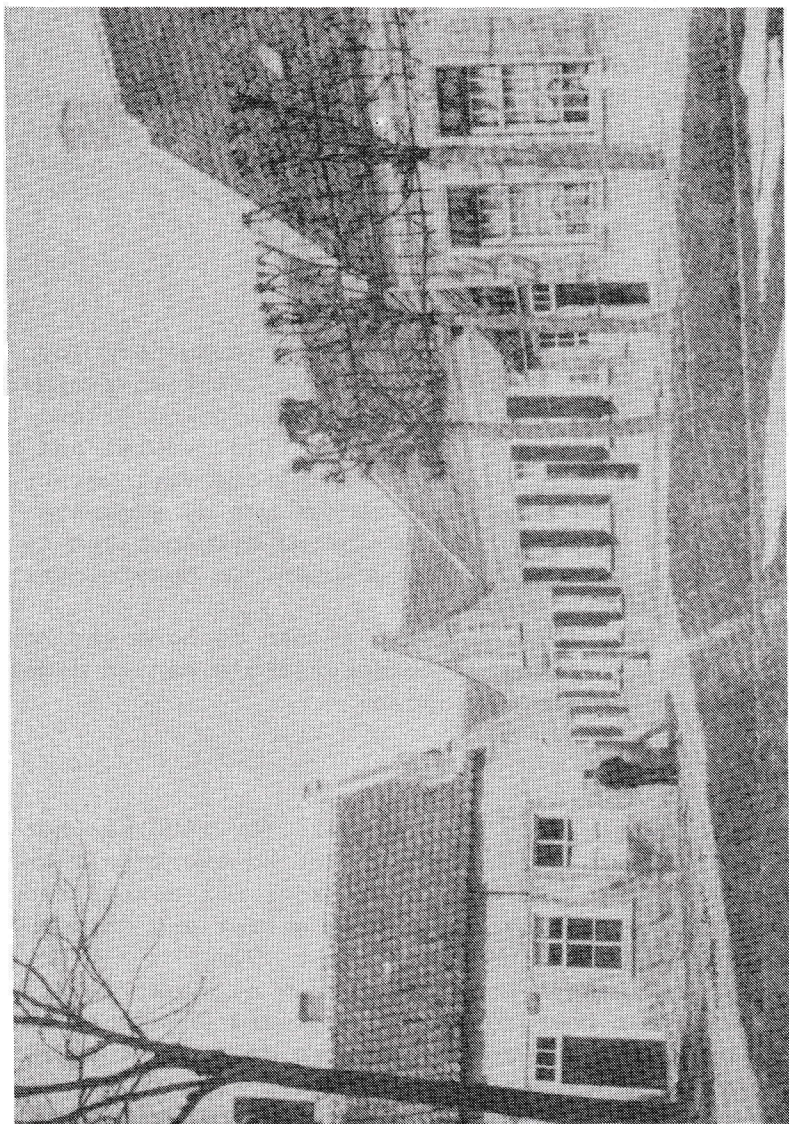
Veel is in de loop der jaren op de Markt verdwenen. Toen burgemeester P.Sanders in 1971 aan de bel trok en probeerde om van de Markt een beschermd dorpsgezicht te maken, was dat eigenlijk al mosterd na de maaltijd, vooral aan de zijde waar de winkels staan, was toen al erg veel veranderd. Hoewel de bewoners accoord gingen met de gemeentelijke aanvraag om de Markt tot beschermd dorpsgezicht te bestempelen, is het er nooit van gekomen. De hogere overheden voelden er niets voor. 6)

Ondanks de vele veranderingen, wil ik aan de hand van bouwtekeningen, oude ansichten en recente foto's een en ander kwijt over de verschillende panden.

BIBLIOTHEEK.

Dat begint met Markt 1, de bibliotheek. Tot 1980 was het gebouw in gebruik als gemeentehuis. Het bouwwerk zelf kwam in 1924 gereed, nadat het een jaar eerder was aanbesteed, maar op dezelfde plaats stond al veel eerder een dorpshuis. In 1577 wordt er al melding van gemaakt. 7)

In 1917 waren de plannen voor het gebouw al klaar, maar toen bleek, dat ver boven de begroting werd ingeschreven vanwege de schaarste aan bouwmaterialen door de mobilisatie, gingen de plannen weer in de ijskast. Pas in 1921 kwamen ze er uit en werden ze besteksklaar gemaakt. Het ontwerp was van architect Jos Cuypers. In 1923 werd er aanbesteed en gegund aan Christoffel Hoppenbrouwers uit Standdaarbuiten voor f 20.389,-.

Een gezicht vanaf de Markt op het eerste gedeelte van de Nieuwstraat. Tweespalt tussen deze beide straten was de oorzaak van het ontstaan van Kaaie Boven. De foto dateert van 1905. (foto: coll. gemeente Wouw).

In tegenstelling tot wat werd beweerd, werd het oude gebouw tot de grond toe afgebroken en op sommige plaatsen tot in de fundamenteën en het gemeentehuis werd geheel opnieuw opgebouwd. Cuypers had eerder altijd gezegd dat het gebouw gerestaureerd zou worden en dat het niet gesloopt werd. Op 28 juni 1924 kon de eerste vergadering gehouden worden in het nieuwe gemeentehuis.

Het enige wat resteert van het oude gemeentehuis is het luidklokje uit 1740. Dit klokje is nu nog te zien in de hal van het gemeentehuis op de eerste verdieping. 8)

Het huidige bibliotheekgebouw heeft enkele opvallende kenmerken. Op de eerste plaats de twee trappen naar het bordes en de fraaie ingangspartij. Daarin zit wel een moderne deur, maar het glas-in-loodvenster met daarin het wapen van de gemeente Wouw en de kerktoren is gebleven. In de omlijsting boven de deur is het jaartal 1923 uitgehakt. Het dak van de bibliotheek is een zgn.schilddak.

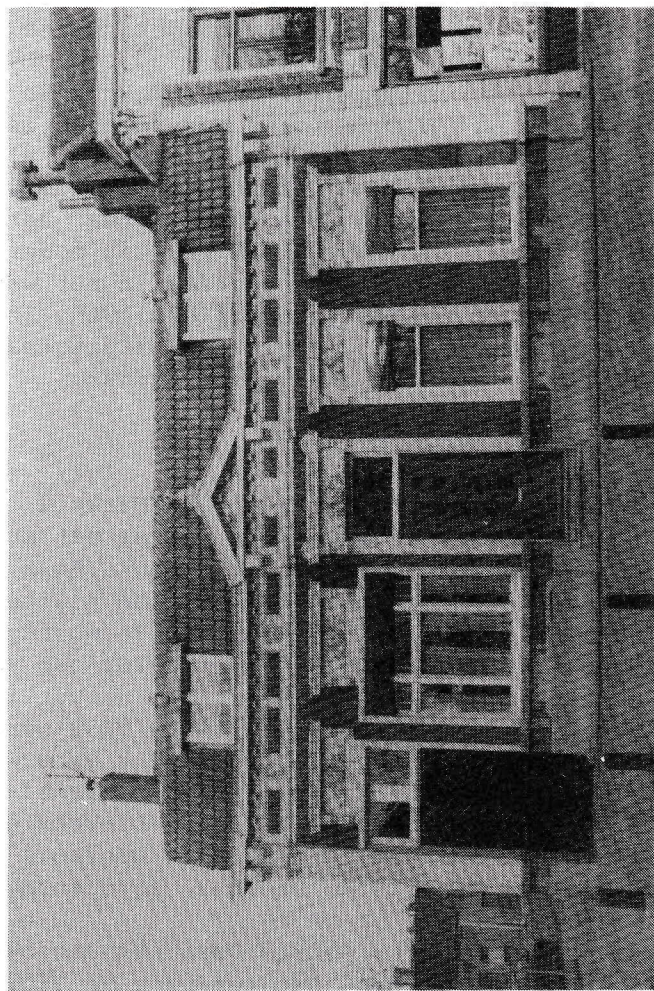
SMEDERIJ.

Een typisch bouwwerkje staat voor het pand Markt 2, een hoefstal. En daarmee weet iedereen dan meteen dat men te doen heeft met een smederij. De smederij van C.Bakx is in de loop van de jaren weinig veranderd. Op een plattegrondje uit 1898 is te zien dat de indeling van de woning in grote lijnen nog steeds dezelfde is. Dat geldt ook voor de buitenkant van het huis, al is na de oorlog natuurlijk wel de schade aan het woongedeelte hersteld. In 1838 wordt voor het eerst melding gemaakt van een smid in het gebouw.

Adriaan Dierckx, meestersmid te Wouw, is dan eigenaar van de woning. In 1833 werd Leonardus Adrianus Dierckx geboren die na de dood van zijn vader de 'grof- en hoefsmid' werd. In 1905 werd Johannes Franciscus Dierckx, zijn zoon, eigenaar van de smederij.

Na de generaties Dierckx kwam Petrus Johannes Jacobus Bakx zich als smid in Wouw vestigen. Dat gebeurde in 1909. In 1954 werd Kees Bakx, de huidige bewoner, eigenaar van het pand. Hij had tot die tijd al met zijn vader meegewerkt in de smederij.

Omdat de drie zonen van Kees Bakx niet in het smidsvak gingen, is de smederij inmiddels gesloten, maar een groot

Het pand Markt 21 werd destijds verbouwd. Dat is te zien aan de versieringen boven de ramen. Links van de deur moeten dezelfde ramen gezeten hebben als rechts. Foto: de Ruiter.

deel van het originele gereedschap is nog aanwezig. Tegen de zijgevel aan de zijde van de Doeldreef vindt U nog een paardekop boven de deur. Achter die deur stond vroeger ook een hoefstal om paarden binnen te kunnen beslaan als het buiten te slecht was.

MARKT 6.

We slaan welbewust het pand van de apotheek en de verzekeringsmaatschappij over. Dit zijn twee nieuwe gebouwen. Voorheen stond hier de Rabo-bank en daarvoor weer twee lage woningen onder één kap met als bewoners C.Anthonissen ('Jan Tas') en P.J.de Regt en het woonhuis van W.J.Withagen. Tegen de gevel van de apotheek is wel een balkonrand te vinden die gemaakt werd door de Wouwse kunstenaar Kees Keijzer. Die heeft trouwens op nog verschillende plaatsen langs het marktpllein zijn visitekaartje afgegeven.

Markt 6, de woning van dr.E.Kemperman, veearts in ruste, is in historiserende stijl herbouwd, Als voorbeeld diende welhaast zeker een foto of tekening van het pand rond 1920. Daarmee vertoont het opvallende gelijkenissen. Toen woonde in het huis van dokter Kemperman wagenmaker C.van Dingen. Voor hem woonde er Martien van Dingen. Die had regelmatig boomstammen zowel voor zijn deur als op het plein liggen. Toen in 1887 harmonie Oranje op de Markt een feest hield, kreeg Van Dingen het vriendelijke verzoek om de boomstammen weg te halen omdat er anders door het 'drukke' verkeer wel eens ongelukken zouden kunnen gebeuren. De harmonie had namelijk toestemming gekregen om de doorgaande weg af te sluiten en het verkeer via het straatje bij Van Dingen om te leiden.

Na Van Dingen woonde M.C.C.Peeters er nog, tot dokter Kemperman het kocht en liet restaureren.

Voor de woning zijn nu vier hardstenen stoeppalen te zien. Ook bij deze woning twee werkstukken van Kees Keijzer. Boven de deur een smeedwerk met drie vogels en boven de poort een sluitsteen waarin Keijzer de ark van Noach beitelde en het jaartal 1964.

WOUW, — Marktplein.

(4579)

Op de bovenste foto Hotel de Kroon vóór de verbouwing in 1909. Op de onderste foto het pand nadat de harmoniezaal er op gezet was. Achter het grote raam links was het tooneel. (Collectie gemeente Wouw)

DOKTERSHUIS.

Voor de bouw van de woning op nummer tien werd op 13 juni 1940 een bouwvergunning verleend. De aanvrager was dokter H.Voermans die er zijn praktijkruimte in wilde vestigen. Ondanks de oorlog werd met de bouw begonnen. In de zijgevel rust een steen met de vermelding "Ineke Voermans 21-9-'40".

Boven de deur een kleitegel met in de rand de tekst: "Onder oorlog gebukt, maar toch gebouwd. Den dood de teugel ontruikt, en op God vertrouwd". Dat het huis als doktershuis gebouwd is, bewijzen ook de twee slangen die in het bovenlicht van de deur om de middenstijl kronkelen: het esculaapteken.

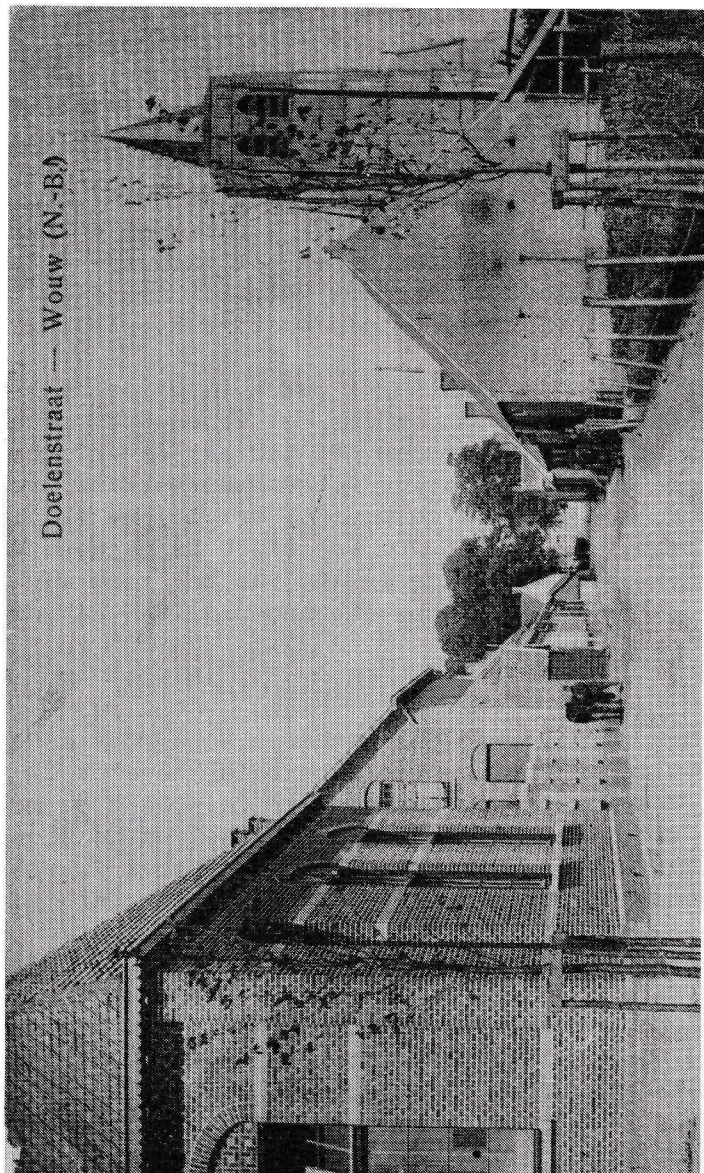
De dokterspraktijk en de wachtkamer waren langs de zijkant te bereiken en bijzonder was ook dat het regenwater opvangen werd in een regenput onder het terras. Later, toen dokter Voermans verhuisde naar de Roosendaalsestraat, vestigde notaris Nooren zich in de woning, terwijl nu ir. Geuze er met zijn vrouw woont. De voorzijde is op geen enkele manier veranderd, zelfs de luiken van het raam links van de voordeur komen op de bouwtekening uit 1940 al voor!

HERENHUIS.

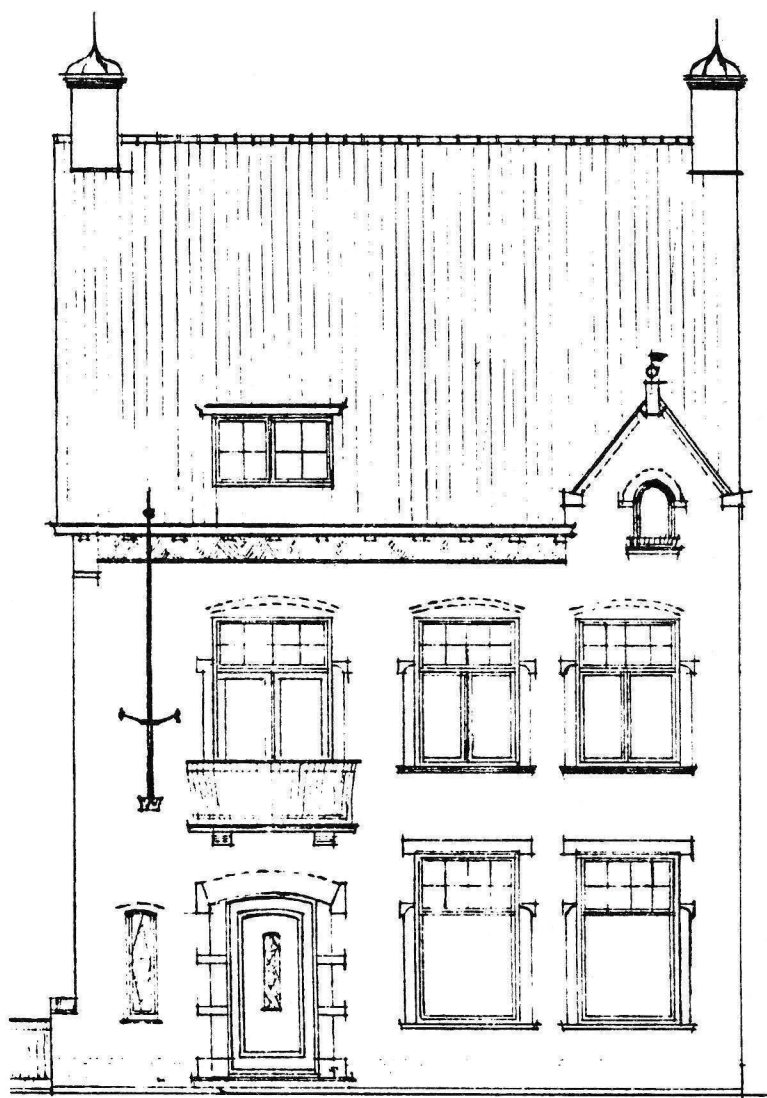
We komen bij het huisje van Johan en Koos Bals. Dat is al lang in de familie. Hun vader Gerardus Bals kreeg op 27 februari 1926 toestemming om een gang in de woning te maken, waardoor vanuit die gang de schoenwinkel en de woonkamer bereikbaar werden. Daarnaast woonde vroeger P.Ver-vloet, de kleermaker-barbier, later werd het een garage van de familie Van Gaans die een taxibedrijf hadden en toen de gemeente het aankocht werd het weer woning. Op dit moment wonen Janus en Marie Valkenburg in het huis.

Als we de Nieuwstraat oversteken komen we bij een monumentaal herenhuis, gebouwd in 1938 door P.J.Elst. Opvallend is wel dat op de bouwtekening oorspronkelijk een soort torentje in de voorgevel was aangegeven. Dat torentje ontbreekt echter op dit moment.

Doelenstraat — Wouw (N-B.)

Ook dit is een onderdeel van de wijk Kaalke Boven. De Doeldreef in 1916. Links de school die eind 1913 gereed kwam en het huis van mr. Baeten. Voorbij de houten schuur woonden meester Kuijpers, Kees van Tigelen en Louis verbraak. De boomaanplant is nog vrij jong, maar dat komt omdat tijdens een zware storm in 1911 alle eiken er uit gewaaid waren. (Foto: collectie P. Meul - Heerle).

In opdracht van P.J. Elst werd in 1938 dit herenhuis aan de Markt gebouwd. Het torentje rechts op de tekening is nooit gerealiseerd.

GEMEENTEHUIS.

Het gemeentehuis is bepaald geen monument te noemen. De bouw werd in 1978 begonnen en het heeft stijlkenmerken van de Bossche school. Architect was ir.F.Ruijs uit Breda. In 1980 werd het feestelijk in gebruik genomen. Op de plaats waar nu het gemeentehuis staat, stond vroeger een statig herenhuis gebouwd door Johannes Baptist Raaymakers. In een grote schuur ernaast had hij een roomboterfabriek. Die fabriek stamde van rond 1890. Raaijmakers was iemand die van alle markten thuis was, want hij was bovendien groothandelaar in bouwmaterialen, kunstmesten, hulpstoffen en groothandelaar per spoor en schip van 'kachel-, vlam- en antracitkolen, cokes en briquetten'. Daarnaast was hij vertegenwoordiger van een aantal mijnen.

Later kwam het huis in handen van Josephus Luijckx ('de rijke Sjef'), die het in 1957 aan de gemeente verkocht. Die gebruikte het jaren als kantoorgebouw, eerst de benedenverdieping, terwijl boven de Stichting Opbouwwerk zat en het maatschappelijk werk. Later werd het gehele gebouw domein van de gemeentelijke diensten, terwijl de schuur als opslag diende voor materialen van Openbare Werken. In 1978 werd het gebouw afgebroken.

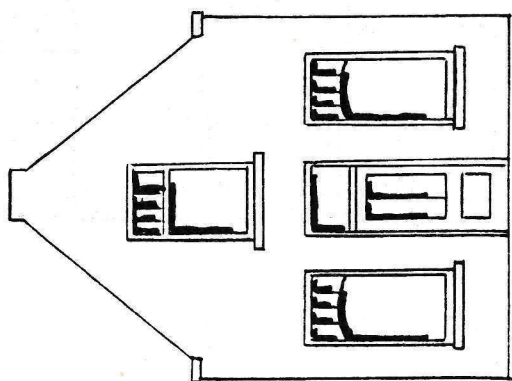
VERDWENEN.

Een aantal woningen die op de Markt stonden en op de plaats waar nu de Omgang ligt, zijn in de loop der jaren verdwenen. Op de Markt stonden twee huisjes van de familie Borghouts. In het huisje het dichtst bij de drenk woonde Jacobus Borghouts en in de woning daarnaast zijn zoon Adrianus Borghouts. Deze laatste vroeg in 1935 toestemming om een nieuwe voorgevel in zijn woning te mogen zetten.

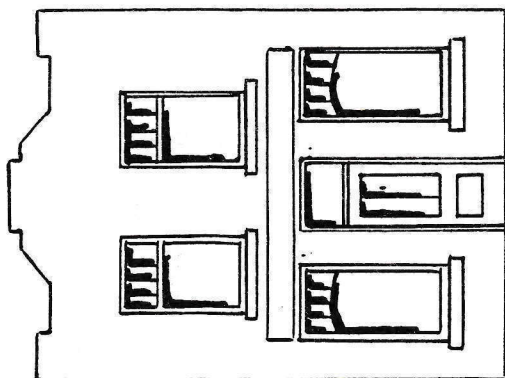
Op 28 februari 1941 stierven Jacobus Borghouts en zijn vrouw Johanna Petronella van Zundert enige uren in het verschil. 's Avonds stierf ook hun inwonende zoon Aloysius Joannes Borghouts. De woning stond toen enige tijd leeg en werd daarna afgebroken.

De woning van Adrianus Borghouts kocht de gemeente in 1977 en in september 1981 werd het huisje gesloopt.

Verdwenen zijn ook een aantal pandjes aan de overzijde van

BEST- VOORGEVEL

NIEUWVOORGEVEL

In 1935 vroeg Jac. Borghouts toestemming om zijn woning Markt 16 te mogen vergroten. Hier de beide voorgevels van deze woning/schilderswinkel. Het pand is inmiddels gesloopt.

Een verdwenen geveltje aan de Markt. Dit huisje stond op de plaats waar nu de winkel van Jan Luijks staat. Let ook op het jaartal 1737 dat met muurankers op het aangrenzende huis staat aangegeven.

de straat. In 1947 vroeg Ant.Theuns-van Tilburg toestemming om een huisje op de plaats van Markt 18 op te mogen herbouwen. In het gemeentelijk archief zit de bouwtekening nog en daarop staan ook de beide aangrenzende woningen getekend. Op een van de woningen is met muurankers het jaartal 1737 aangegeven. Deze woning sneuvelde bij de aanleg van de Omgang in de beginjaren tachtig en daarmee verdween een van de oudste pandjes die overgebleven waren op de Markt.

OOSTZIJDE.

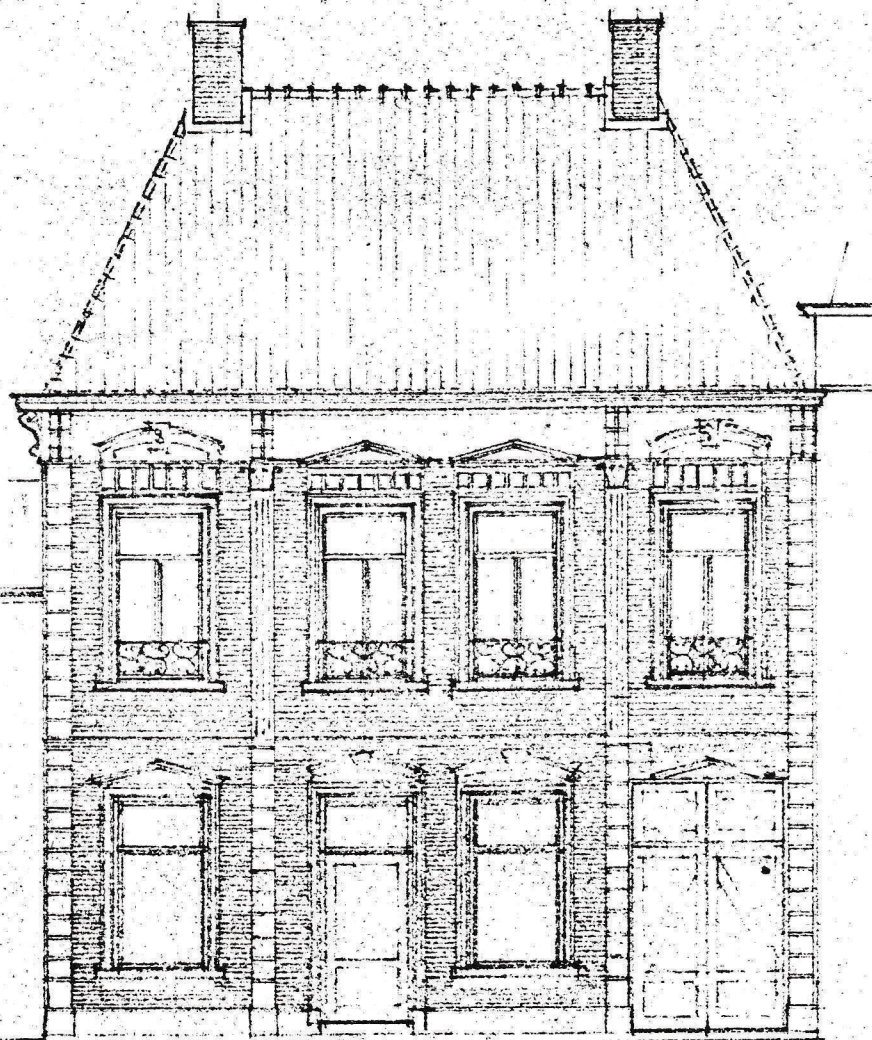
Aan de oostzijde van de Markt staan de meeste winkels, maar daar is in de loop der jaren veel veranderd. De woning waar tot begin dit jaar Adr.Uijtdewilligen woonde, was vroeger van koperslager Van Gaans. Dat huis had vier gelijke ramen aan de voorzijde. Dat is te zien aan de rijkversierde bovenlijsten van die ramen. Boven het grote raam en boven de poort bevinden zich twee van die lijsten. Daar moeten dus vroeger twee ramen gestaan hebben. Op een ansichtkaart uit 1904 is dit ook duidelijk te zien. De rechthoekige dakkapellen waren toen nog rond!

De supermarkt van Jan Scheepens zag er vroeger ook heel anders uit. De bovenverdieping is echter ongewijzigd gebleven en in die stijl was ook het onderste deel opgetrokken (zie foto) . In het begin van 1900 hadden Jan en Net Laurijssen er hun broodbakkerij en kruidenierswinkel in. Later deden Fons en Marie Scheepens-Laurijssen er hun nering. In 1972 vond buurtsuper Pter Linders er zijn onderkomen en nu is de zaak in handen van Jan Scheepens, een zoon van Fons en Marie die er tot 1972 zaken deden.

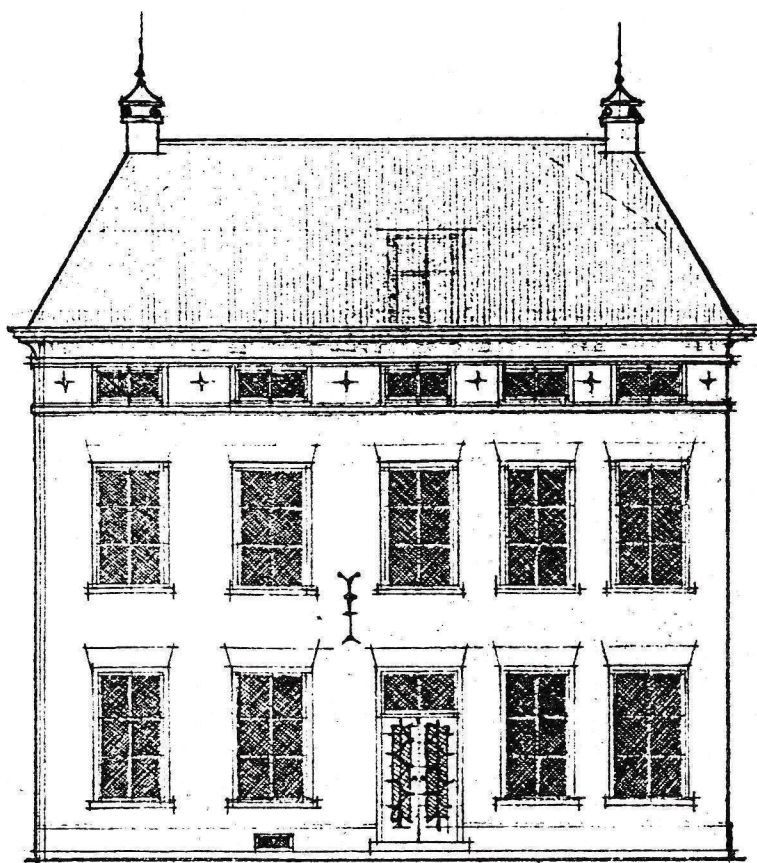
HOTEL DE KROON.

Van hotel naar Chinees restaurant lijkt maar een kleine stap, maar als dat gaat via een supermarkt, dan is het een verhaal apart. Dat vormt kort de historie achter Hotel de Kroon. Rond 1900 was C.Pieterse herbergier in het gebouw dat toen nog maar één verdieping telde en als 'Logement de Kroon' bekend stond.

Toen harmonie Oranje in 1909 zonder repetitielokaal kwam

De winkel van A. Scheepens- Laurijsen aan de Markt.

Hotel de Kroon zoals het er kort na de Tweede Wereldoorlog uit zag. (Markt 23).

te zitten omdat herbergier M.J.de Bie van 'De halve maan' was overleden, stapte men ten einde raad naar Const.Phi-lips, de eigenaar van het logement op de Markt, met het verzoek om het probleem op te lossen. Die oplossing werd gevonden door op het bestaand gebouw een verdieping te zetten.

Dat gebeurde in 1909 en het werk werd gegund aan Goort van Merode voor f 3380,-. In de bovenzaal werd zelfs een to-neel aangebracht. Op foto's uit die tijd is dat duidelijk te zien, want boven zijn vier kleine ramen (de zaal) en één groot raam (het toneel). Op de gevel van het gebouw kwam ook in fraaie letters te staan: 'Harmonie Oranje'. Bij besluit van 22 mei 1947 kreeg de toenmalige eigenaar P.B.Siebelink toestemming om een nieuwe gevel in het ge-bouw te zetten en van die gevel is het bovenstuk nu nog in grote lijnen bewaard gebleven. In 1970 werd een super-markt in het gebouw gehuisvest en vanaf 1980 een Chinees restaurant.

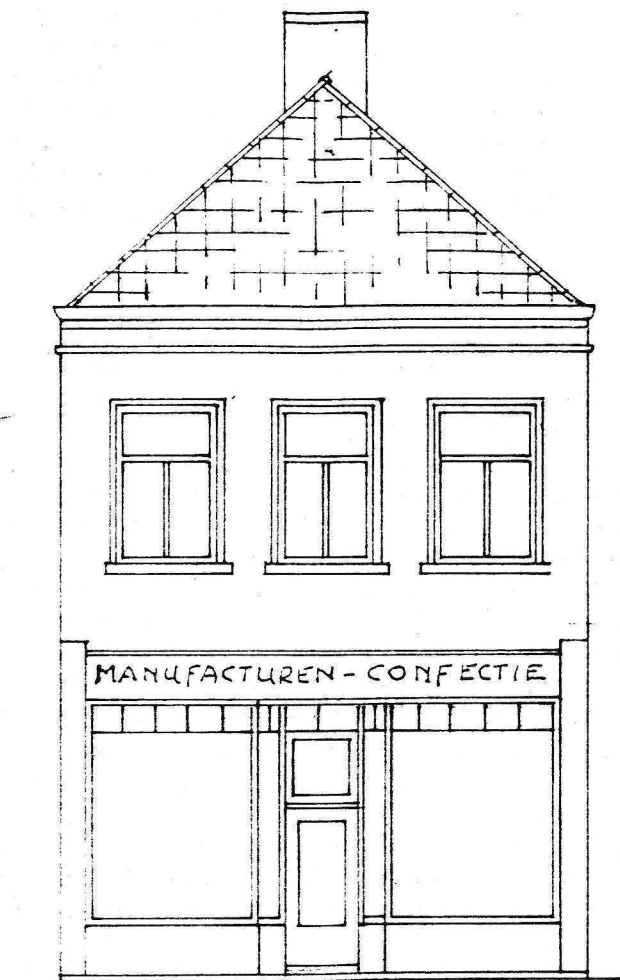
Kasteleins van 'De Kroon' waren C.Pieters, A.de Prenter, Adriaan Loos (vanaf 1923), Leon Rampaart (1937) en Jan Vesseur (1967).

SIEBELINK.

De familie Siebelink huist al heel wat jaren op de Markt. Naast hotel De Kroon woonde Bernard Siebelink en na een grondige verbouwing van de woning kwam zijn zoon, notaris Alphons Siebelink, in het huis. Het kantoor was gevestigd achter het woonhuis. Dat was bereikbaar door de 'Kroonse Gang', het pad tussen de huisnummers 23 en 26. Dat pad liep achter de marktbebouwing door naar de Kloosterstraat, een tak sloot aan op het Vinckenbroeckse kerkpad en een andere tak liep achter de Roosendaalsestraat door naar de boerderij van Christ van Oers.

Ook via het erf van Janus Coppens kon men terug op de Markt komen, maar dat werd door de familie Coppens niet altijd in dank afgenomen.

Het fraaiste pand dat nu nog op de Markt staat is eigendom van de familie Siebelink. Rond 1915 werd het bewoond door de brouwersfirma Philips. De woning moet toen 'De Zwaan' geheten hebben, wat te zien was aan de zwaan boven de

De manufacturen- confectie- winkel van Koke van Wezel aan de Markt. In 1966 onderging het pand een grondige verbouwing.

poort. De brouwerij heette 'De Ster', vermeld in de balk boven de poort. Daar is nu een flessenmozaiek aangebracht van Kees Keijzer. Van hem is ook de smeedijzeren poort voor de vroegere Kroonse Gang. Thans woont Guus Siebelink met zijn gezin in het fraaie, witte pand. Achter dat pand staan de gebouwen van de Drankencentrale. Een deel van die gebouwen is vroeger nog in bedrijf geweest bij de bierbrouwerij die in 1958 met haar activiteiten is gestopt.

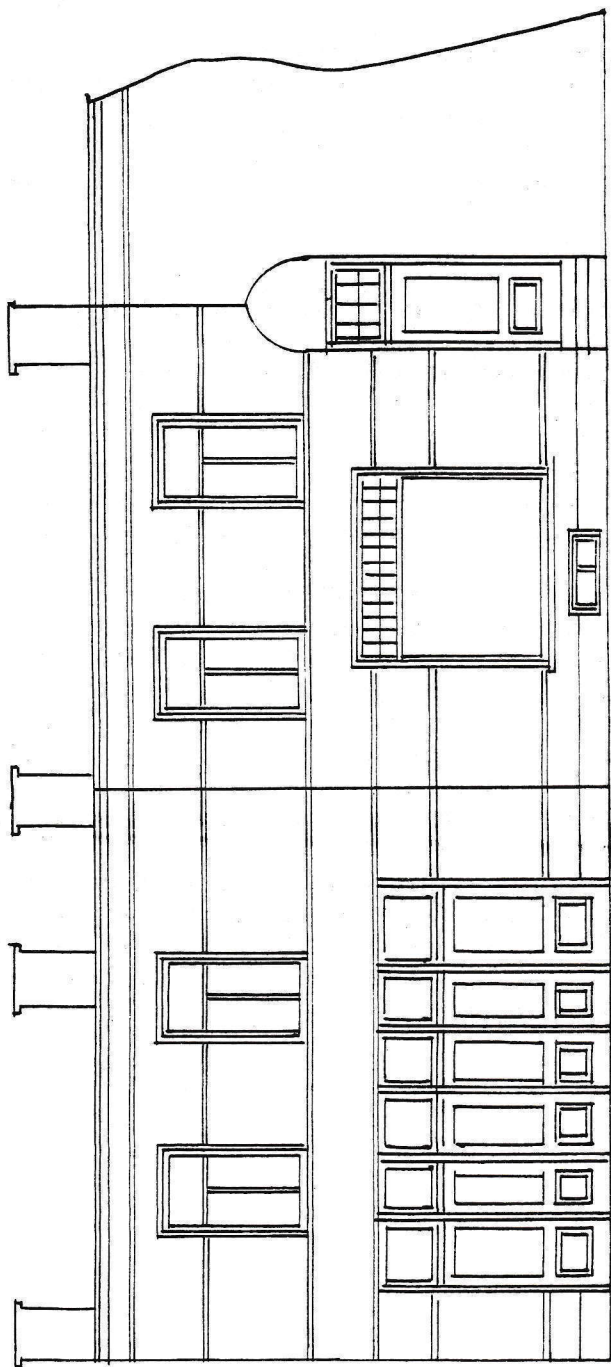
MANUFACTUREN EN IJS.

Als afsluiting van de marktwand zijn er nog twee gevels. Het pand van de firma Van Merode en café 'In den Veehandel'. De winkel van Van Merode ziet er nu als één pand uit, maar het waren vroeger twee verschillende winkels. In Markt 28 zat eerst Koos van de Bogaart met zijn garagebedrijf, terwijl zijn vrouw een kruidenierswinkel had. Later vestigde er zich kapper Dries Timmermans en op dit moment vormt het pand onderdeel van de modezaak van Piet van Merode. Deze zaak groeide uit het kleermakersbedrijf van Jac. van Wezel, in Wouw beter bekend als Koke van Wezel. Later nam zijn zoon Piet van Wezel samen met zijn vrouw Rika Suijkerbuijk het bedrijf over. Die winkel was een stuk kleiner en droeg het veelzeggende opschrift 'Manufacturen-confectie'. In 1966 onderging deze winkel een verbouwing en in 1970 werden de beide panden samengetrokken tot één winkel.

Met café 'In den Veehandel' sluiten we de Markt af.

Dat was eigendom van Antonius Franciscus Ansems. Hij kwam eigenlijk uit de Roosendaalsestraat waar hij in het café zat, waar nu Piet Broeren woont. In 1919 verkocht hij zijn zaak daar aan de familie Broeren en vertrok naar de Markt. Hij kreeg op 26 juni 1920 toestemming om het pand te verbouwen en een nieuwe voorgevel aan te brengen met naast het café een ijssalon. Met een trapje op de hoek van de Bergsestraat was (en is) die ijssalon te bereiken. Zijn dochter, Marie, trouwde later met Jan Gerritsen. Door Marie Gerritsen-Ansems beleefde de ijssalon annex cafetaria gouden tijden.

Later werd het café overgenomen door haar dochter Dora, die met P. Dekkers getrouwd was. Ook nu nog beheert zij

In 1920 kocht F. Ansems op de Markt café in den Veehandel. Hij liet het verbouwen tot het huidige pand.

het café. Aan de gevel is niet bijzonder veel veranderd, alleen de kleine ruitvormige glazen in de kozijnen zijn vervangen.

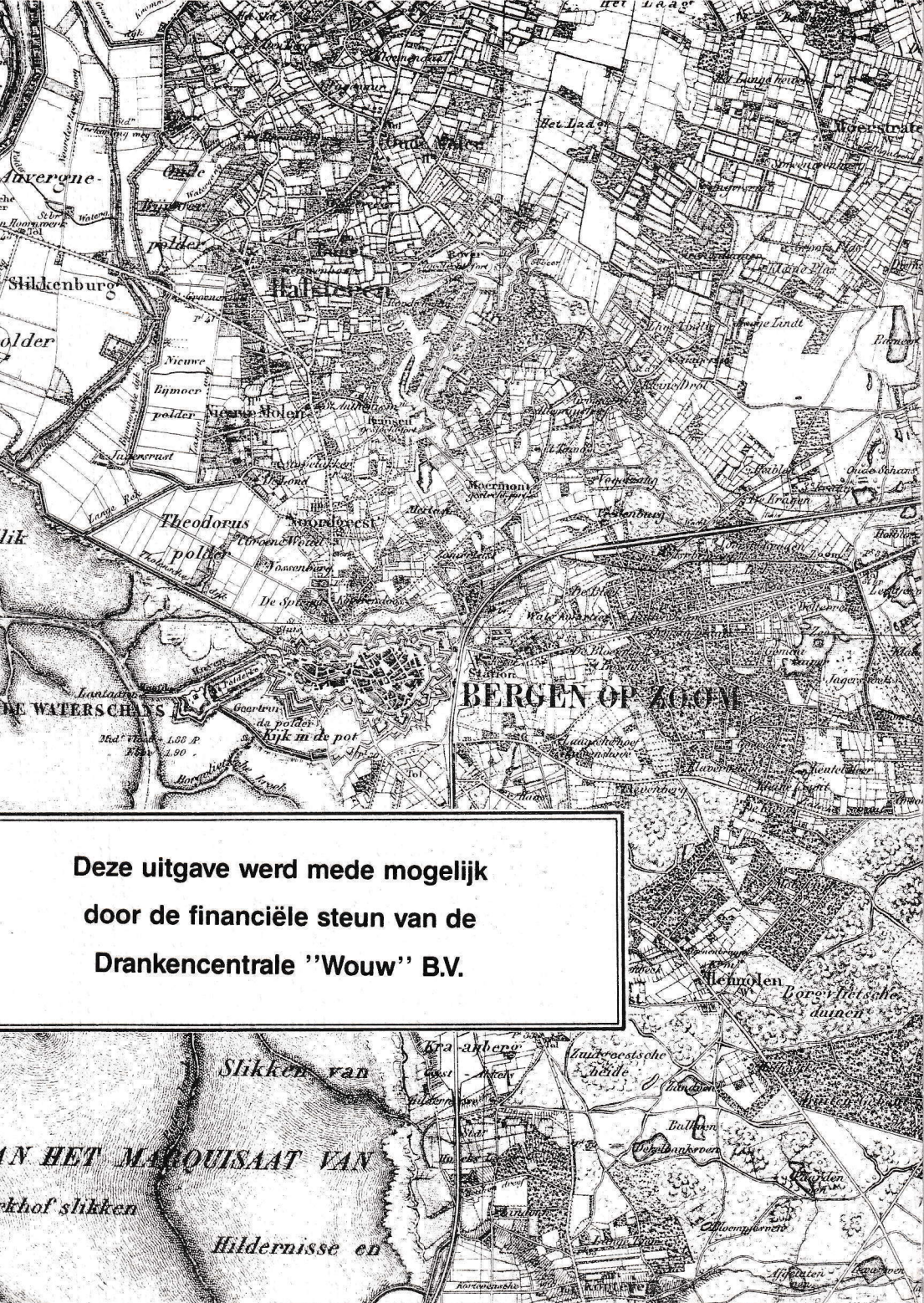
Wouw, 17 augustus 1990.

René Hermans.

AANTEKENINGEN:

1. Schepenbrieven Antwerpen register nr.16 fol.322 d.d. 4-12-1430.
2. SB Antwerpen reg.16 fol.375 d.d.9-9-1430.
3. SB Antwerpen reg.16 fol.400 d.d.13-10-1430.
4. SB Antwerpen reg.34 fol.71 d.d.23-6-1445 en fol.134 d.d.19-7-1445.
5. In "Wouw in vogelvlucht tussen 1570 en 1813" door Albert Delahaye. Uitg.Gemeentebestuur Wouw, 1980.
6. Artikel in Dagblad De Stem van 10 december 1971.
7. Zie ook "De gemeentehuizen van Wouw" door Albert Delahaye. Uitg.Gemeentebestuur Wouw, 1980.
8. Op de luidklok staat als tekst: "G.M.Everbroeck M.F. (me fecit = maakte mij) 1740".
9. Ontleend aan "De smidse te Wouw" door A.A.G.Melis in tijdschrift 'De Vierschaer', nr.3 jaargang 1984.
10. Ontleend aan "Harmonie Oranje deel II" door R.Hermans in tijdschrift 'De Vierschaer' nr.1 jaargang 1984.

De bouwtekeningen en beschrijvingen zijn ontleend aan het gemeentearchief van Wouw. De gegevens van rond 1900 tot 1928 zijn in het streekarchivariaat in Zevenbergen aanwezig. De gegevens van 1928 tot nu zitten in de archiefkelder in Wouw.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.